

storiti... Z novo vladarsko napravo bomo dobili veliko novih besed, in nič ne pomaga: učiti se jih bomo mogli! — „Namen kmetijskih in rokodelskih Novic je vsim bravcam dobro znan; tedej vsak vé, de politika nikdar ni bila njih poklic. Vprašali so nas že od več strani . . in opomnili, de bi . . pri svojim poklicu ostali. De smo od 22. Sušca popolnoma iz vojníc stopili, ne moremo tajiti, in vsak rodoljub bo to za prav spoznal, ker posebni prigodki tudi posebno obnašanje potrebno storé. Kar je bilo dozdej dragim bravcam oznaniti potreba, smo jim v Novicah oznanili — in tudi prihodnjíc ne bomo opustili oznanovati vse, kar se z namenam naših Novic veže“.

Učne slike iz zgodovine.*)

(Piše **Tone Brezovnik**.)

(Dalje.)

II. Feničani.

Zraven Egipčanov so v najstarejših časih sloveli posebno Feničani. Prebivali so na goratem obrežji Sredozemskega morja, blizo Palestine. Njih dežela je bila sicer mala in uboga, toda zad za njo je ležala bogata Azija, pred njo pa morje, ki jih je k brodarstvu vabilo. To so Feničani tudi storili ter že zgodaj prehodili in prejadrali vse tadej znane dežele sveta.

Prvotna trgovina je bila zaména blaga. Taka zaména pa ni bila vsikdar mogoča. Kajti, kako naj bi vselej našli onega, ki ima tega, česar potrebujemo čez potrebo in ki bi sam ravno potreboval to, kar mu mi v zaméno ponudimo. Za to so ljudje že zgodaj začeli premišljevati, ne bi se li dala kaka tretja reč iznajti ter za njo cena postaviti. Začetkom so jemali za to dragocene školke, drago sadje i. dr., dokler da so spoznali kovine ter jih topiti začeli. Ker so kovine trpežne, koristne in redke, so jih povsod cenili ter jih sprejeli kot merilo cene. Kmalu so začeli v ta „denar“ vtiskavati tudi znamenja, koliko veljá v obrtniji in trgovini.

Ta denar pa v starih časih nikakor ni bil tako lep kot zdaj, nego bili so nerodni surovi kovinski kosi raznih oblik. Feničani so bili najbrž prvi, ki so kovali mal, umeten denar.

Imeli so uže tadej sredstvo v roki, da so trgovino, ki je pred le s sosednimi národi mogoča bila, razširjevali tudi v oddaljene dežele. Prav daleč, se vé, še tudi zdaj niso mogli, kajti svet jim je bil neznan in osebna varnost ni bila ravno velika. Zato so se trgovci združevali v velike družbe, karavane, kakor jih imamo še dandanes v nekaterih krajih v Afriki in Aziji.

Posebno so se trgovci shajali tam, kjer je bil ravno kak verski praznik in je bilo torej mnogo ljudstva zbranega. Da, trgovci so šli s svojim blagom celó v preddvore tempeljnov (Kristus). Tako so nastali naši sejemi. V starih časih našli smo na vseh, celó na najoddaljenejših sejemih feniške trgovce. Kar so tû za malo ceno zamenili, prodali so tam drago. Povsodi so bili Feničani znani dobri trgovci.

Taka trgovina pa je postala prav živahna še le z brodarstvom. Iz obrežja v vodo palo drevo, ki je prosto okoli plavalo in na katerega so se vsedale tičice in druge živali ter se prepeljale na drugi breg, napeljalo je morda ljudi najpred na brodarstvo. Izvotlili so torej drevo, usedli se v njegovo otlino ter se peljali naprej. Zvezali so morda potem več debel z verbjevimi šibami in prvi plav (flos) je bil gotov. Slučajno je morda kateri

*) „in“ v zadnji št. „Učit. Tov.“ naj se bere „iz“! Uredn.

svojo zmočeno srajco na čolnu ali plavu na solnce razobesil, veter je pihal v njo ter gnal korab (Fahrzeug) hitreje. Tako so nastala morda jadra.

S takimi korabi se, se vé, še niso upali daleč v odprto morje, nego vozili so se le za obrežjem ter trgovali s tamkajšnjimi ljudstvi. Feničani so bili prvi, ki so se upali na odprto pred njimi ležeče Sredozemsko morje. Po dnevi so se ravnali po solncu, po noči pa po zvezdah. Ko se je pa nebo zoblačilo, peljali so se hitro na obrežje. V odprto morje so se še le upali, ko so iznašli magnetno iglo.

Pa Feničani niso samo s tujim blagom kupčevali, nego domá v njih mestih je bila najživahnejša obrtnija. Med fabrikami jih je bilo največ za barvarijo, posebno za škrlat (purpur). Feničani sami so iznašli škrlat. Ovčarski pes — tako se pripoveduje — je na morskem obrežji škrlátnika *) pregriznil ter prišel z živorudečim nosom nazaj k svojemu gospodarju. Ta ga je mislé, da je pes ranjen, z volno obrisal. V veliko začudenje pa ni našel najmanjše rane, pač pa je bila volna lepo svitlo-rudeča. Radoveden je šel za psom in našel, da imajo ti od morja na obrežje vrženi polži tako lepo barvo v sebi. Odslej so jih jeli loviti ter narejati visoko čislani škrlat.

Ravno tako slučajno so bajè iznašli tudi steklo. Pripoveduje se, da so si mornarji hoteli na obrežji napraviti jedi, a ker niso imeli kamenja, da bi si napravili ognjišče, vzamejo iz ladije več kosov solitra ter na njih zakurijo. Ali soliter se staja, se pomeša s peskom in pepelom ter se spremeni v tekočino, ki je ohlajena postala trda in prozorna.

Neki Feničan, T av t, je bajè iznašel okoli l. 2000 pr. Kr. tudi črkopis. — Koliko lepih stvari so najbrž ti pridni in marljivi Feničani iznašli!

Po tako živahni trgovini in obrtniji po vseh tadaž znanih deželah in morjih postali so Feničani najsrečnejši in najbogatejši narod na svetu. Njih pred tako uboga dežela je bila zdaj podobna lepemu vrtu. Vsake štiri ure je bilo eno glavno mesto in pristave enega mesta dotikale so se druge pristave. Najglavnejši mesti pa sta bili Sidon in Tir. In kakšno življenje po vseh mestih, na vseh obrežjih! Tù so vihrala jadra, tam brenčala kolesa, tù zopet ropotala kladiva; vse je živelo, vse se gibalo, vse je trgovalo; mesta in obrežja mrgolela so marljivih ljudi.

To bogastvo pa je zbadalo in vabilo sosednje vojevite národe. Po mnogih drugih vojskah podvrgel si je Fenicijo Aleksander Veliki (332 pr. Kr.). Ker je Aleksander dal mnogo najjemenitnejših Feničanov pomoriti ali v sužnost prodati in ker je v Egiptu postavil drugo mesto (Aleksandrijo), ki je v kratkem vso svetovno trgovino na-se potegnilo, jela je Fenicija propadati, in propala je povsem. Zdaj so oni kraji prava peščena puščava in uboge ribiške kočé stojijo zdaj tam, kjer so pred velika, ljudnata mesta cvela.

(Dalje prihodnjic.)

D o p i s i.

Z Dunaja. Predlanskim je nekaj občin s Štajerskega prosilo za slovenska učiteljska in srednje šole; tudi »Slovensko učiteljsko društvo« v Ljubljani je državnemu zboru poslalo prošnjo zaradi slovenskih učiteljskih. Vse te prošnje so se oddale šolskemu odseku, ki jih je izročil slavnemu českemu profesorju Kvičali v poročanje. Gospod profesor se je natanko informiral o naših šolskih razmerah, spisal jako obširno poročilo, v katerem dokazuje krivice, ki se nam Slovencem godé in boče v prvi prihodnji seji šolskega odseka

*) Škrlátnik je 6-5 cm. dolg ter ima vsebi rudeč sok. Prebiva po Sredozemskem morji. Barvali so ž njim volno. Ali to barvilo je bilo neznansko drago, ker polža ni lahko najti in ker ima vsak jako malo soka v sebi. Zdaj delajo lepo rudečo barvo iz amerikske košeniljke, od katerih gre suhih 70.000 na en funt, a včasih so jih iz Amerike izvozili po 880.000 funtov na leto. (Pokorny.)